

Gorzów Wlkp., dnia 6 października 2015 r.

pieczęć LPWIS w Gorzowie Wlkp.

Znak sprawy: NS.HP.1611.4.2015

**WYSTĄPIENIE POKONTROLNE Z KONTROLI
PRZEPROWADZONEJ PRZEZ PRACOWNIKÓW ODDZIAŁU HIGIENY PRACY*
WOJEWÓDZKIEJ STACJI SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEJ W GORZOWIE WLKP.
W POWIATOWEJ STACJI SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEJ W ŻAGANIU**

1. Data kontroli: 16 lipca 2015 r.

2. Kontrolowana komórka organizacyjna PSSE: Sekcja Higieny Pracy

3.1. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe osoby/ osób przeprowadzających kontrolę zgodnie z upoważnieniem LPWIS – upoważnienie nr ST.222.7.56.2015 z dnia 9 lipca 2015 r.:

- Sylwia Rosiak – starszy asystent Oddziału Higieny Pracy,
- Kinga Przysiecka – starszy asystent Oddziału Higieny Pracy

3.2. Imię i nazwisko osoby/ osób biorących udział w kontroli ze strony PSSE w Żaganiu:

- Elżbieta Szczepańska – starszy instruktor higieny.

4. Zakres kontroli (w tym przedmiot i okres objęty kontrolą).

- ocena prawidłowości prowadzenia nadzoru nad warunkami pracy,
- ocena prawidłowości prowadzenia nadzoru nad chemikaliami,
- sprawdzenie wykonania zaleceń w zakresie nadzoru nad zakładami pracy i prowadzenia dokumentacji związanej z kontrolą warunków pracy ujętych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 26 maja 2014 r. znak: NS.HP.9020.11.2014.

5. Ustalenia z kontroli:

Bieżący nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy sprawują w PSSE w Żaganiu 3 osoby zatrudnione na cały etat (stan na dzień kontroli): Elżbieta Szczepańska – starszy instruktor higieny, Malwina Brzezińska – Chmura - młodszy asystent, Anna Machulak, która od 14.04.2014r. przebywa na urlopie wychowawczym.

A. Ocena prawidłowości prowadzenia nadzoru.

W komputerowej bazie podmiotów i obiektów znajdują się 1402 obiekty nadzorowane przez PPIS w Żaganiu, z czego 189 w zakresie higieny pracy (stan na dzień kontroli). Aktualizacji w/w bazy dokonuje pracownik Sekcji poprzez dodawanie zakładów oraz usuwanie podmiotów, które uległy likwidacji. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem MZ-50 za 2014 r. w ewidencji Sekcji Higieny Pracy były 294 zakłady pracy (stan na dzień 31.12.2014 r.).

W planie pracy na rok 2014 ujęto kontrole 90 zakładów pracy, z których wykonano 89 (jeden zakład nie został skontrolowany z powodu jego remontu). W 2015 r. zaplanowano wykonanie 84 kontroli, z czego w I półroczu - 43 kontrole. Wg stanu na 30.06.2015 r. wykonano 60 kontroli, w tym 42 planowane, 17 sprawdzających oraz jedną interwencyjną. Kontrole przeprowadzane są w składzie dwuosobowym.

PPIS w Żaganiu wydał w w I półroczu 2015 r. w zakresie higieny pracy (zgodnie z zapisami w rejestrze decyzji) 30 decyzji z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego oraz 19 decyzji płatniczych. Postanowień i upomnień nie wydano. Nie nałożono mandatów karnych. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności kontrolno-represyjnej za I półrocze (stan w dniu 17.07.2015 r.) w zakresie liczby wydanych przez PPIS w Żaganiu decyzji merytorycznych wykazano 29 decyzji. W związku z wykazaną różnicą pracownik sekcji Higieny Pracy PSSE w Żaganiu dokonał korekty w/w sprawozdania.

W Sekcji Higieny Pracy prowadzone są w formie papierowej następujące rejestry:

- kontroli,
- decyzji merytorycznych,
- decyzji opłatowych.

Oceny prawidłowości prowadzenia nadzoru dokonano na podstawie analizy akt następujących zakładów:

-
-
-
-
-
-

Ostatnia kontrola kompleksowa szpitala została przeprowadzona dnia 13.05.2015 r. (protokół kontroli nr NS-HP/41/2015). Kontrolą objęto Szczegółowe zagadnienia oceniane podczas kontroli zostały opisane w treści protokołu - nie załączono formularzy. Podczas kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. Do akt sprawy załączono imienne upoważnienia pracowników dokonujących czynności kontrolnych. Protokół z kontroli został zatwierdzony przez Kierownika Nadzoru Sanitarnego.

W kontrolowanym zakładzie czynności w zakresie utrzymania czystości wykonują pracownicy firmy Impel, dla których dotychczas w zakresie warunków pracy nie przeprowadzono kontroli. Ze względu na wysokie wymagania sanitarne, które muszą być spełniane zaleca się objąć nadzorem firmę

Zakład prowadzi działalność związaną

Z akt wynika, że zakład został objęty nadzorem we wrześniu 2014 r.

PPIS w Żaganiu pismem z dnia 25.08.2014 r. poinformował pracodawcę o zamiarze przeprowadzenia kontroli w zakresie nadzoru nad warunkami pracy. Czynności kontrolne zostały wykonane przez pracowników posiadających imienne stałe upoważnienia do przeprowadzenia kontroli. W ich wyniku stwierdzono:

- przekroczenia NDS (od 1,020 do 1,930 NDS),
 - brak urządzenia do podgrzewania posiłku własnego przez pracowników,
- co zostało odnotowane jako nieprawidłowość, z podaniem przepisów prawnych, które zostały naruszone.

Do dokumentowania szczegółowych zagadnień ocenianych podczas kontroli dotyczących ogólnej charakterystyki zakładu oraz realizacji ogólnych wymogów w kontrolowanym zakładzie pracy, pracownik PSSE wypełnił w wersji papierowej formularze (F/HP/01 i F/HP/02) - druki stosowane do użytku wewnętrznego Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W treści protokołu w zakresie pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy zawarto informacje: „Pracodawca posiada wyniki badań i pomiarów środowiskowych (hałas, zapylenie, czynniki chemiczne) wykonane przez OBWP „MODUS” S.C. w Zielonej Górze w dniu 08.04.2014 r. Przekroczeń NDN i NDS zapylenia nie stwierdzono. Przekroczenie NDS czynników chemicznych:

Ponadto, z treści protokołu wynika, że pracownicy narażeni na czynniki chemiczne są wyposażeni w środki ochrony indywidualnej tj. maski przeciwpyłowe specjalistyczne 3M 6200(M), filtry 6059 ABEK1, filtry pyłowe 3M 5935 a dodatkowo po każdej zmianie roboczej do odpylania podłóg i ścian wykorzystywany jest odkurzacz przemysłowy.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami pismem z dnia 26.09.2014 r. PPIS zawiadomił o wszczęciu postępowania administracyjnego, a następnie pismem z dnia 7.10.2014 r. zawiadomił o zakończeniu postępowania administracyjnego i możliwości zapoznania się z aktami sprawy.

PPIS w Żaganiu decyzją NS:HP/63/954/2014 z dnia 24.10.2014 r., w oparciu o protokół kontroli z dnia 18.09.2014 r., nakazał pracodawcy:

- obniżyć w stężenia substancji chemicznych – do granic określonych normą na stanowiskach:

- obniżyć w stężenia substancji chemicznych – do granic określonych normą na stanowiskach;
- zainstalować w w jadalni urządzenie do podgrzewania przez pracownika posiłku własnego.

Jednocześnie PPIS pismem z dnia 24.10.2014 r. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie opłaty za czynności kontrolne w związku ze stwierdzonymi uchybieniami, a następnie pismem z dnia 4.11.2014 r. zawiadomił o zakończeniu tego postępowania i wydał w dniu 24.11.2014 r. decyzję opłatową za czynności kontrolne.

Dnia 27.01.2015 r. do PSSE w Żaganiu wpłynął wniosek pracodawcy o prolongatę terminu wykonania obowiązku dotyczącego obniżenia stężenia substancji chemicznych do granic określonych normą. Strona zaproponowała termin wykonania obowiązku do 31.12.2016 r. uzasadniając to planowaną modernizacją zakładu i związanym z tym procesem przygotowaniem, otrzymaniem i realizacji niezbędnych ofert, dokumentów oraz pozwoleń. Dnia 19.02.2015 r. Pani Elżbieta Szczepańska i Pani Malwina Brzezińska – Chmura przeprowadziły kontrolę sprawdzającą (protokół kontroli nr NS:HP-0945/12/2015) w związku z w/w wnioskiem. Kontrola wykazała wykonanie obowiązku dotyczącego zapewnienia w jadalni urządzenia do podgrzewania przez pracownika posiłku własnego. Ponadto, jak wynika z protokołu kontroli, zakład planuje kompleksową modernizację zakładu w poprzez uruchomienie produkcji

W ramach inwestycji planowana jest modernizacja układu odpylania. Firma w dniu kontroli posiadała 3 oferty wstępne układu odpylania. Dodatkowo stwierdzono, że do czasu zapewnienia nowego układu odpylającego pracodawca wyposażył pracowników w zestawy indywidualnych masek składających się z pochłaniacza gazów i filtra przeciwpyłowego – półmaski firmy 3M oraz Sundstrom. O częstotliwości wymiany filtra przeciwpyłowego decyduje pracownik. Pracownicy poddawani są badaniom okresowym na zawartość raz w roku. W przypadku podwyższonej zawartości pracownik przesuwany jest na inne stanowisko pracy o mniejszym narażeniu na a w przypadku przekroczenia zawartości pracownik korzysta ze zwolnienia lekarskiego. W protokole kontroli nie wymieniono dokumentów ocenianych w trakcie kontroli (sekcja III.5 protokołu) a przytoczone sformułowania nie wskazują na źródła, na podstawie których dokonano powyższych ustaleń.

PPIS w Żaganiu pozytywnie rozpatrzył wniosek strony i decyzją z dnia 9 marca 2015 r. zmienił swoją decyzję NS:HP/63/954/2014 z dnia 24.10.2014r. w części dotyczącej terminu wykonania przedłużając go do dnia 31.12.2016 r.

Firma zajmuje się

W zakładzie zatrudnionych jest 18 osób.

Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. decyzją z dnia 26.01.2015 r. uchylił w całości decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu z dnia 3.11.2014 r., nr NS:HP/66/973/2014 nakazującą:

- przeprowadzić pomiary środowiskowe natężenia hałasu przy nowym parku maszynowym, w skład którego wchodzi dwie tokarki, dwie frezarki oraz szlifierka,
 - prowadzić na bieżąco w zakładzie rejestr czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy,
 - wpisywać na bieżąco wyniki badań i pomiarów czynnika szkodliwego dla zdrowia do karty badań i pomiarów.
- i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Dnia 9.02.2015 r. PPIS w Żaganiu wydał decyzję opłatową nr KS/6/138/2015 (przed otrzymaniem akt zakładu oraz przed uprawomocnieniem się decyzji LPWIS w Gorzowie Wlkp. z dnia 26.01.2015 r.).

Dnia 19.03.2015 r. pracownicy PSSE w Żaganiu przeprowadzili kontrolę sprawdzającą (protokół kontroli nr NS:HP-0945/17/2015) w zakresie sprawdzenia wykonania zarządzeń decyzji dotyczących

w tym decyzji nr NS:HP/66/973/2014 z dnia

3.11.2014 r. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości tj.:

- nie wykonano pkt 2 i 3 zarządzenia decyzji NS:HP/68/972/2014 z dnia 3.11.2014 r. (dot. zakładu nr 2) tj. nie przedłożono w dniu kontroli rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów,
- nie wykonano pkt 1 zarządzenia decyzji NS:HP/67/971/2014 z dnia 3.11.2014 r. tj. nie przedłożono w dniu kontroli rejestru chorób zawodowych,
- nie wykonano pkt 2 i 3 zarządzenia decyzji NS:HP/66/973/2014 z dnia 3.11.2014 r. (dot. zakładu przy
tj. nie przedłożono rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia oraz kart badań
i pomiarów,
- w dniu kontroli pracodawca nie przedłożył do wglądu oceny ryzyka zawodowego występującego na stanowiskach pracy w zakładzie

W dalszej części protokołu wskazano, iż w/w nieprawidłowości naruszyły art. 25 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.).

W dniu 25.03.2015 r. do PSSE w Żaganiu wpłynęła od pracodawcy wymagana podczas kontroli dokumentacja oraz instrukcje obsługi maszyn do obróbki skrawaniem stosowanych w zakładzie. Ponadto przedłożono pismo z zebrania właściciela zakładu z przedstawicielem pracowników stwierdzające, że nie występuje konieczność przeprowadzenia pomiarów hałasu na stanowiskach pracy operatora maszyn w zakładzie

Pracownicy PSSE przeanalizowali dostaną przez zakład dokumentację i sporządzili notatkę służbową z dnia 27.03.2015 r., w której stwierdzili m.in., że pracodawca ma obowiązek przeprowadzenia w/w pomiarów hałasu. PPIS nie podjął jednak w tym zakresie działań zmierzających do nałożenia obowiązku wykonania pomiarów.

W związku z tym, że przesłana przez zakład dokumentacja była niekompletna tj. nie przedłożono oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w zakładzie oraz nie przedłożono do wglądu rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia sporządzonych dla

PPIS w Żaganiu zwrócił się do pracodawcy pismem z dnia 15.04.2015 r. o uzupełnienie wymaganych dokumentów wyznaczając termin do 30.04.2015 r. Powyższe dokumenty zostały dostarczone przez pracodawcę w dniu 29.04.2015 r.

Podczas analizy dokumentacji stwierdzono, że pismem z dnia 26.11.2014 r., PPIS w Żaganiu zawiadomił zakład o zamiarze przeprowadzenia kontroli, którą przeprowadzono 12.12.2014 r. stwierdzając następujące nieprawidłowości:

- brak aktualnych badań i pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy (hałas, zapylenie, związki chemiczne),
- brak w magazynie wywieszonych instrukcji określających sposób składowania, pakowania, załadunku i transportu,
- brak oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny.

Z przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół, do którego zostały dołączone formularze wewnętrzne Państwowej Inspekcji Sanitarnej, F/HP/02, F/HP/07, F/HP/09, F/HP/11 oraz załączono wykaz substancji chemicznych stosowanych w zakładzie i karty charakterystyki. W treści protokołu brak informacji, że w/w formularze są do wglądu w siedzibie PPIS w Żaganiu.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami PPIS w Żaganiu wydał dnia 12.01.2015 r. dwie decyzje merytoryczne nakazujące właścicielowi firmy w terminie do 31.03.2015 r.:

- dokonanie oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny występujący w środowisku pracy,

- opracowanie i wywieszenie w magazynie stanowiskowych instrukcji bhp określających sposób składowania, pakowania, załadunku i transportu oraz udostępnienie ich zatrudnionym pracownikom.
- przeprowadzenie badań i pomiarów hałasu na stanowiskach: ślusarsko-spawalnico-montażowym nr 1 w hali produkcyjnej, obsługi gilotyny do blach w hali produkcyjnej, obsługi wiertarki ramieniowej w hali produkcyjnej, obsługi tokarki TUR-50 w hali obróbki skrawaniem, obsługi tokarki TUR-40 w hali obróbki skrawaniem,
- przeprowadzenie badań i pomiarów zapylenia w hali produkcyjnej na stanowiskach: ślusarsko-spawalnico-montażowym nr 1, ślusarsko-spawalnico-montażowym nr 2,
- przeprowadzenie badań i pomiarów czynników chemicznych w hali produkcyjnej na stanowiskach: ślusarsko-spawalnico-montażowym nr 1, ślusarsko-spawalnico-montażowym nr 2.

W dniu 3.02.2015 r. wysłano za potwierdzeniem odbioru decyzję płatniczą, która została sporządzona na podstawie kalkulacji wewnętrznej opracowanej zgodnie z Zarządzeniem nr 2 Dyrektora PSSE w Żaganiu z dnia 28.05.2014 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za inne czynności wykonywane w PSSE w Żaganiu.

Dnia 30.04.2015 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Żaganiu przeprowadzili kontrolę sprawdzającą wykonanie obowiązków w/w decyzji bez powiadomienia zakładu o zamiarze przeprowadzenia kontroli. Podczas kontroli stwierdzono, że obowiązki nałożone w/w decyzją nie zostały wykonane. Ponowną kontrolę sprawdzającą przeprowadzono dnia 7.05.2015 r. stwierdzając, że obowiązki zostały wykonane (badania w środowisku pracy przeprowadziła firma „Modus” S.C. z Zielonej Góry).

W związku z kontrolą przeprowadzoną w dniu 30.04.2015 r. PPIS w Żaganiu wydał i wysłał za potwierdzeniem odbioru w dniu 3.06.2015 r. decyzję płatniczą.

W aktach zakładu znajduje się metryka sprawy zawierająca: datę podjętej czynności, oznaczenie osoby podejmującej daną czynność, określenie podejmowanej czynności oraz wskazanie identyfikatora dokumentu w aktach sprawy, do którego odnosi się dana czynność. W metryce wyszczególniony jest tylko spis dokumentów, brak jest natomiast zapisów podejmowanych czynności przez pracowników PSSE (m.in. dekretacji pism, akceptacji/zatwierdzenia dokumentów itp.). Ponadto prowadzona jest jedna metryka dotycząca spraw merytorycznych od 2012 r. oraz jedna metryka dotycząca prowadzonych postępowań opłatowych. Brak aktualnego spisu spraw w aktach zakładu.

Zakład prowadzi

W związku z pismem interwencyjnym dotyczącym złych warunków pracy w w/w zakładzie, PPIS w Żaganiu zawiadomił podmiot o zamiarze przeprowadzenia kontroli, którą przeprowadził w dniu 25.07.2014 r. w zakresie oceny realizacji wymagań w zakresie BHP związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych, w tym: oceny dokumentacji, oceny magazynowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych, środków ochrony zbiorowej i indywidualnej, oceny pomieszczeń produkcyjnych, oceny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, kontroli gospodarki odpadami. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku pomieszczeń sanitarno-socjalnych w magazynie, stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-socjalnych w braku aktualnych badań i pomiarów w środowisku pracy, braku oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny oraz braku prysznica do przemywania oczu przy kontakcie z

Z przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół znak: NS:HP/0943/81/2014 z dnia 24.07.2014 r., do którego został dołączony druk wewnętrzny Państwowej Inspekcji Sanitarnej F/HP/07. W treści protokołu brak informacji, że w/w druk jest do wglądu w siedzibie PPIS w Żaganiu. Powyższy protokół został odebrany przez właściciela zakładu w dniu 05.08.2014 r.

Dnia 17.09.2014 r. wydano trzy decyzje merytoryczne nakazujące w terminie do dnia 30.11.2014 r.:

- zainstalować natrysk (prysznic) do przemywania oczu w przypadku obłania pracowników środkiem żrącym w pomieszczeniu przy kontakcie z

- odnowić ściany i sufity w pomieszczeniach sanitarno-socjalnych damskich i męskich: szatni, jadalni, umywalni, ustępach,
 - zapewnić gładką, nienasiąkliwą, odporną na działanie wilgoci, łatwą do utrzymania w czystości posadzkę w pomieszczeniach: szatni damskiej, szatni męskiej,
 - naprawić lub wymienić zniszczone drzwi wejściowe do pomieszczeń sanitarno-socjalnych męskich,
 - uzupełnić ubytki paneli ściennych przy drzwiach wejściowych w pomieszczeniach sanitarno-socjalnych damskich,
 - zapewnić oddzielne kabiny w pomieszczeniach natrysków damskich i męskich,
 - zapewnić pomieszczenia sanitarno-socjalne: szatnie, jadalnie, ustępy, natryski w magazynie
-
- dokonać i udokumentować ocenę ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny występujący w środowisku pracy,
 - przeprowadzić pomiary środowiskowe zapylenia na stanowisku obsługi
 - przeprowadzić pomiary środowiskowe natężenia hałasu na stanowisku: obsługi

Następnie sporządzono kalkulację za wykonanie czynności kontrolnych z uwzględnieniem kosztów bezpośrednich i pośrednich na podstawie, której wydano w dniu 15.10.2015 r. decyzję w sprawie ustalenia opłaty za czynności kontrolne.

W związku z brakiem możliwości przeprowadzenia kontroli sprawdzającej w dniach 4 i 16.12.2014 r. z uwagi na nieobecność pracodawcy oraz brak wyznaczonej osoby do reprezentowania zakładu podczas kontroli, PPIS w Żaganiu wystosował pismo z dnia 30.12.2014 r. dotyczące obowiązku pisemnego wskazania osoby upoważnionej do reprezentowania go w trakcie kontroli, w szczególności podczas jego nieobecności oraz wyznaczenia ostatecznego terminu przeprowadzenia kontroli na dzień 16.01.2015 r.

Podczas przeprowadzonej w dniu 16.01.2015 r. kontroli sprawdzającej wykonanie nałożonych obowiązków stwierdzono, że część z nich została wykonana tj. pomalowano ściany i sufity w pomieszczeniach szatni męskiej i damskiej, jadalni, umywalni, ustępach, zapewniono gładką, nienasiąkliwą, odporną na działania wilgoci, łatwą do utrzymania czystości posadzkę w pomieszczeniach szatni damskiej i męskiej, wymieniono zniszczone drzwi do pomieszczeń sanitarno-socjalnych w szatniach, uzupełniono ubytki paneli ściennych przy drzwiach wejściowych w pomieszczeniach sanitarno-socjalnych damskich, przeprowadzono pomiary środowiskowe zapylenia i natężenia hałasu na stanowiskach pracy, jednakże nie okazano wyników badań (pomiary zostały przeprowadzone w dniu 14.01.2015 r., pracodawca zobowiązał się do ich dostarczenia). Pracodawca nie dokonał natomiast oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny występujący w środowisku pracy, nie zainstalował prysznica do przemywania oczu oraz nie zapewnił oddzielnych kabin damskich i męskich w pomieszczeniach natrysków i pomieszczeń sanitarno-socjalnych w magazynie w

Pismem z dnia 15.01.2015 r. Pan wniósł prośbę o prolongatę terminu wykonania części nałożonych obowiązków. Decyzją z dnia 2.02.2015 r. PPIS w Żaganiu ustalił nowy termin wykonania obowiązków na dzień 20.03.2015 r. Kontrolę sprawdzającą przeprowadzono w dniu 26.06.2015 r., w wyniku której ustalono, że nałożonych obowiązków nie wykonano.

W związku z powyższym PPIS w Żaganiu wydał w dniu 16.07.2015 r. upomnienia wzywające do wykonania obowiązków.

W aktach zakładu znajduje się metryka sprawy, w której widnieje: data podjętej czynności; oznaczenie osoby podejmującej daną czynność; wskazanie identyfikatora dokumentu w aktach sprawy, do którego odnosi się dana czynność.

W aktach zakładu znajduje się metryka sprawy zawierająca: datę podjętej czynności, oznaczenie osoby podejmującej daną czynność, określenie podejmowanej czynności oraz wskazanie identyfikatora dokumentu w aktach sprawy, do którego odnosi się dana czynność. W metryce wyszczególniony jest tylko spis

dokumentów, brak jest natomiast zapisów podejmowanych czynności przez pracowników PSSE (m.in. dekretacji pism, akceptacji/zatwierdzenia dokumentów itp.). Ponadto prowadzona jest jedna metryka dotycząca spraw merytorycznych od 2012 r. oraz jedna metryka dotycząca prowadzonych postępowań opłatowych. Brak aktualnego spisu spraw w aktach zakładu.

Zakład

Podczas analizy dokumentacji stwierdzono, że PPIS w Żaganiu powiadomił zakład o zamiarze przeprowadzenia kontroli pismem z dnia 18.09.2014 r. W dniu 16.10.2014 r. upoważnieni pracownicy PPIS w Żaganiu przeprowadzili kontrolę w zakresie realizacji wymogów sanitarnych, w wyniku której stwierdzili nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-socjalnych oraz uchybienia dotyczące czynników chemicznych – brak sporządzonej w języku polskim karty charakterystyki. Z przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół do którego został dołączony druk wewnętrzny Państwowej Inspekcji Sanitarnej F/HP/02. W treści protokołu brak informacji, że w/w druk wewnętrzny PIS jest do wglądu w siedzibie PPIS w Żaganiu.

Dnia 29.10.2014 r. wysłano, za potwierdzeniem odbioru, zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami a następnie wydano dwie decyzje merytoryczne zobowiązujące do wykonania poniższych obowiązków w terminie do 31.03.2015 r.:

- zapewnić kartę charakterystyki preparatu zgodną z rozporządzeniem REACH,
- odnowić ścianę nad umywalką w warsztacie mechanicznym tak, aby możliwe było łatwe utrzymanie czystości,
- odnowić ściany i sufity w pomieszczeniach sanitarno-socjalnych tak, aby możliwe było łatwe utrzymanie czystości,
- zapewnić w dobrym stanie umywalkę w ustępie męskim (parter).

Następnie, w dniu 19.12.2014 r., wydano decyzję płatniczą, która została sporządzona na podstawie kalkulacji wewnętrznej opracowanej zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora PSSE w Żaganiu z dnia 28.05.2014 r.

Dnia 27.04.2015 r. upoważnieni pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili kontrolę sprawdzającą wykonanie nałożonych obowiązków nałożonych bez powiadomienia zakładu o zamiarze przeprowadzenia kontroli. Zgodnie z protokołem znak: NS-HP/29/2015 z dnia 27.04.2015 r. obowiązki zostały wykonane.

W aktach zakładu znajduje się metryka sprawy, w której widnieje: data podjętej czynności; oznaczenie osoby podejmującej daną czynność; wskazanie identyfikatora dokumentu w aktach sprawy, do którego odnosi się dana czynność.

W aktach zakładu znajduje się metryka sprawy zawierająca: datę podjętej czynności, oznaczenie osoby podejmującej daną czynność, określenie podejmowanej czynności oraz wskazanie identyfikatora dokumentu w aktach sprawy, do którego odnosi się dana czynność. W metryce wyszczególniony jest tylko spis dokumentów, brak jest natomiast zapisów podejmowanych czynności przez pracowników PSSE (m.in. dekretacji pism, akceptacji/zatwierdzenia dokumentów itp.). Ponadto prowadzona jest jedna metryka dotycząca spraw merytorycznych od 2012 r. oraz jedna metryka dotycząca prowadzonych postępowań opłatowych. Brak aktualnego spisu spraw w aktach zakładu.

B. Sprawdzenie wykonania zaleceń w zakresie nadzoru nad zakładami pracy i prowadzenia dokumentacji związanej z kontrolą warunków pracy ujętych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 26 maja 2014r. znak: NS.HP.9020.11.2014.

Ocenę wykonania zaleceń dokonano na podstawie analizy akt zakładów pracy objętych nadzorem:

- Prowadzić bieżący nadzór sanitarny zgodnie ze sporządzonym i zaakceptowanym planem pracy – wykonano.
- W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podawać w protokole kontroli przepisy prawne, które zostały naruszone – wykonano.

- Decyzje należy wydawać po upływie ustalonego terminu umożliwiającego stronie wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań - wykonano.
- Opisywać szczegółowo w protokołach kontroli stan faktyczny oraz w sposób dokładny wskazywać stwierdzone nieprawidłowości – wykonano.
- Uzupełnić rejestry prowadzone w formie papierowej – wykonano.
- Zachowywać należyłą staranność podczas wypełniania statystycznych druków sprawozdawczych – wykonano z zastrzeżeniem (stwierdzono niezgodność wykazanych danych w sprawozdaniu z działalności kontrolno-represyjnej za I półrocze 2015r., w związku z powyższym dokonano korekty).
- Zwracać szczególną uwagę na występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, wskazywać je w protokole kontroli oraz - w przypadku występowania nieprawidłowości w tym zakresie - prowadzić postępowanie administracyjne w celu wyegzekwowania ich usunięcia – wykonano.

5.1. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta:

Bieżący nadzór sanitarny prowadzony jest zgodnie ze sporządzonym i zaakceptowanym planem pracy. Rejestry prowadzone są w sposób prawidłowy i rzetelny. Stwierdzono jedną niezgodność prowadzonych działań w ramach nadzoru nad warunkami pracy ze sprawozdawczością statystyczną, w związku z powyższym dokonano właściwej korekty.

Zakłady pracy, w przypadku kontroli sprawdzających, nie są zawiadamiane o zamiarze przeprowadzenia kontroli zgodnie z przepisami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Pracownicy podczas kontroli posiadają tylko imienne upoważnienia stałe do przeprowadzenia kontroli (brak w aktach spraw upoważnień jednorazowych do przeprowadzania kontroli w określonym zakładzie pracy). Protokoły kontroli oraz załączniki sporządzane są na właściwych formularzach i akceptowane przez przełożonego. W protokole kontroli firmy z dnia 19.02.2015 r. nie ujęto dokumentów ocenianych w trakcie kontroli (sekcja III.5 protokołu) a przytoczone sformułowania utrudniają ustalenie, skąd pozyskano informacje dotyczące kontrolowanego zakładu. W przypadku protokołu kontroli sprawdzającej, wykonanej dnia 19.03.2015 r. w Zakładzie w stwierdzonych nieprawidłowościach przytoczono niewłaściwe przepisy prawne, które zostały naruszone. Ponadto w aktach sprawy dotyczącej w/w zakładu pracy stwierdzono:

- sprawdzenie wykonania nałożonych decyzją obowiązków w sytuacji, gdy decyzja ta została uchylona w całości przez organ II instancji,
- brak wydania decyzji nakładającej opłatę za czynności kontrolne (kontrola sprawdzająca) dokonane dnia 19.03.2015 r., podczas których stwierdzono nieprawidłowości,
- brak przeprowadzenia ponownego postępowania administracyjnego po uchyleniu w całości przez LPWIS decyzji PPIS w Żaganiu z dnia 3.11.2014 r., nr NS:HP/66/973/2014.

W przypadku stosowania podczas kontroli z wewnętrznych formularzy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie ujmuje się w treści protokołu, że w/w formularze zostały sporządzone i są do wglądu kontrolowanego na każdym etapie postępowania administracyjnego w siedzibie PPIS w Żaganiu. W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości wysyłane jest do strony zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji administracyjnej a następnie wydawana jest decyzja nakładająca obowiązki. Po uprawomocnieniu się w/w decyzji wysyłane jest zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie opłat za czynności kontrolne i wydawana jest decyzja w tym zakresie na podstawie sporządzonej kalkulacji kosztów. Decyzje zawierają niezbędne elementy m.in. uzasadnienie prawne i faktyczne. W przypadku uzasadnionego wniosku strony PPIS w Żaganiu wydaje decyzję o zmianie wydanej decyzji w zakresie terminu wykonania obowiązków, jednakże w przypadku zakładu przedłużenie terminu wykonania obowiązków obniżenia stężenia substancji chemicznych aż do dnia 31.12.2016 r. należy uznać za zbyt pochopne, ponieważ skutkuje to pozostawieniem w środowisku pracy niezgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi mogących mieć pośredni lub bezpośredni wpływ na zdrowie lub życie pracowników,

brakiem możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu oraz uniemożliwia bieżącą kontrolę postępu prac związanych z usuwaniem stwierdzonych nieprawidłowości.

Akta spraw nie zawierają spisu spraw, natomiast sporządzona metryka sprawy nie odzwierciedla wykonywanych przez poszczególne osoby czynności w postępowaniu administracyjnym.

5.2. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

1. Przepis art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015r., poz. 584) stanowi, że organy kontroli zawiadamiają przedsiębiorcę o zamiarze wszczęcia kontroli. Wskazana regulacja oznacza, iż przedsiębiorca musi zostać poinformowany (powiadomiony) o kontroli. Poinformowanie przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli jest dokonywane przez doręczenie zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli. Przed kontrolami sprawdzającymi przedsiębiorcy nie zostali poinformowani o kontrolach. Zawiadomienie przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli ma istotne znaczenie, gdyż od dnia doręczenia go przedsiębiorcy biegnie termin wszczęcia kontroli. Pomiędzy zawiadomieniem a wszczęciem kontroli powinien bowiem upłynąć określony czas. Ustawodawca uregulował tę kwestię, wskazując, że kontrolę wszczyna się nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli. W związku z powyższym kontrola nie może rozpocząć się wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia zawiadomienia o tym fakcie przedsiębiorcy, natomiast po upływie 30 dni od zawiadomienia o zamiarze kontroli prowadzi do pozbawienia organu kontroli uprawnień do jej wszczęcia. Ponadto zgodnie z Procedurą Techniczną (PT/01 z dnia 13.10.2008 r.) „Sposób wykonywania działań w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń”, wprowadzoną Zarządzeniem nr 26/08 Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 21.10.2008r., czynności kontrolnych wykonywanych w ramach nadzoru bieżącego i zapobiegawczego dokonuje się na podstawie obowiązujących przepisów prawa, norm i procedur. Skutkiem takiego działania może być wniesienie przez przedsiębiorcę sprzeciwu wobec podjęcia i wykonywania przez organy kontroli czynności z naruszeniem przepisów prawa.
2. Przepis art. 79a ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej ustanawia warunki wykonywania czynności kontrolnych przez pracowników organów kontroli. Powyższy przepis stanowi, że czynności kontrolne mogą być wykonywane przez pracowników organów kontroli po okazaniu przedsiębiorcy albo osobie przez niego upoważnionej legitymacji służbowej uprawniającej do wykonywania takich czynności oraz po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli musi spełniać wymogi formalne określone w art. 79a ust. 6 pkt 1–9 ustawy. Zatem tylko upoważnienie do przeprowadzenia kontroli, które odpowiada warunkom z art. 79a ust. 6 pkt 1–9 ustawy, stanowi podstawę przeprowadzenia kontroli. W aktach zakładów, w których dokonywano czynności kontrolnych w zakresie sprawdzenia wykonania obowiązków nałożonych decyzjami, stwierdzono brak imiennych upoważnień pracowników wydanych na podstawie w/w przepisów a z protokołów kontroli wynika, iż pracownicy posiadali tylko imienne upoważnienia stałe do wykonywania czynności kontrolnych. Upoważnienie niespełniające wymagań z art. 79a ust. 6 ustawy należy uznać za wadliwe, dlatego w żadnym razie nie może ono stanowić podstawy przeprowadzenia kontroli działalności gospodarczej. Zgodnie z Procedurą Techniczną „Sposób wykonywania działań w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń”, wprowadzoną Zarządzeniem nr 26/08 Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 21.10.2008r., kontrolujący wykonujący czynności kontrolne powinien posiadać aktualne dokumenty m.in. upoważnienia jednorazowe do wykonywania czynności kontrolnych, wydawane przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego na podstawie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (w przypadku kontroli przedsiębiorcy). Skutkiem takiego działania może być

wniesienie przez przedsiębiorcę sprzeciwu wobec podjęcia i wykonywania przez organy kontroli czynności z naruszeniem przepisów prawa.

3. W protokole kontroli firmy z dnia 19.02.2015 r. nie ujęto dokumentów ocenianych w trakcie kontroli (sekcja III.5 protokołu) a sformułowania przytoczone w protokole nie wskazują źródeł pozyskanych informacji, czyli podstawy dokonanych podczas kontroli ustaleń.
4. W protokole kontroli jako nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli wpisane zostały niewykonane obowiązki nałożone decyzjami dotyczące: nieprzedłożenia rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów, nieprzedłożenia w dniu kontroli rejestru chorób zawodowych, nieprzedłożenia do wglądu oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy. Jako naruszenie przepisów podano przepis art. 25 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.), co nie jest prawidłowe, gdyż w/w nieprawidłowości stanowią naruszenie przepisów § 18 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2.02.2011r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 33, poz. 66) oraz art. 226 i art. 234 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2014r., poz.1502 z późn. zm.).
5. Niewykonanie zaleceń ujętych w ostatecznej decyzji Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. z dnia 26 stycznia 2015 r. uchylającej w całości decyzję PPIS w Żaganiu z dnia 3.11.2014 r., nr NS:HP/66/973/2014 i przekazującej sprawę do ponownego rozpatrzenia nakazującej m.in. przeprowadzenie ponownego postępowania administracyjnego. LPWIS w Gorzowie Wlkp. wskazał, że w pierwszej kolejności należy rozważyć, czy nie należałoby nakazać pracodawcy ustalenie i wskazanie czynników szkodliwych, a następnie przeprowadzenie ich badań i pomiarów. W razie ustalenia, że pracodawca po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami nie wskaże czynników szkodliwych (które zdaniem organu wymagają sprawdzenia w zakresie dopuszczalnych norm) i nie wykona dla nich badań i pomiarów, organ powinien wskazać konkretne czynniki szkodliwe a w uzasadnieniu decyzji powinien wskazać ustalenia faktyczne, na których oparł się, z określeniem właściwej podstawy prawnej. Pomimo, że w/w decyzja PPIS w Żaganiu przestała funkcjonować w obrocie prawnym dokonano ponadto sprawdzenia, podczas kontroli sprawdzającej, wykonania obowiązków nałożonych tą decyzją.
6. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas kontroli sprawdzającej w Zakładzie wynikającymi z niewykonania nałożonych decyzjami obowiązków, PPIS w Żaganiu nie wszczął postępowania administracyjnego w sprawie opłaty za czynności kontrolne i nie wydał decyzji w sprawie opłaty. W przypadku kontroli, w wyniku której stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) pobierana jest opłata za badania laboratoryjne i inne czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, co w niniejszej sprawie nie zostało spełnione. Skutkiem powyższego działania jest nieuprawnione zwolnienie osoby lub jednostki organizacyjnej obowiązanej do przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych z opłat związanych ze sprawowaniem bieżącego nadzoru sanitarnego.
7. W protokołach kontroli nie poinformowano o wypełnionych formularzach będących do wglądu kontrolowanego na każdym etapie postępowania administracyjnego. Zgodnie z Procedurą Techniczną (PT/01 z dnia 13.10.2008r.) *„Formularze są drukami stosowanymi do użytku wewnętrznego Państwowej Inspekcji Sanitarnej i nie stanowią integralnej części protokołu kontroli. Służą do dokumentowania wyników kontroli na potrzeby Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wypełnione formularze w wersji papierowej lub elektronicznej są do wglądu kontrolowanego na każdym etapie postępowania administracyjnego w siedzibie właściwej stacji sanitarno-epidemiologicznej, o czym kontrolowany jest poinformowany w protokole kontroli”*.

8. Nieprawidłowo wypełniona metryka sprawy utrudnia ustalenie treści czynności w postępowaniu administracyjnym podejmowanych w sprawie przez poszczególne osoby (stanowi brak źródła informacji o całym postępowaniu, które doprowadziło do ostatecznego rozstrzygnięcia tj. informacji o wszystkich osobach, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu oraz określenia rodzaju wszystkich podejmowanych przez te osoby czynnościach z odpowiednim odesłaniem do odpowiednich dokumentów).
9. Brak aktualnego spisu spraw w aktach. Zgodnie z § 53 załącznika nr 1 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011r. (Dz. U. Nr 14, poz. 67) w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych spis spraw prowadzony w systemie tradycyjnym zawiera następujące dane:
 - a. odnoszące się do całego spisu:
 - oznaczenie roku, w którym zostały założone sprawy znajdujące się w spisie,
 - oznaczenie komórki organizacyjnej,
 - symbol klasyfikacyjny z wykazu akt,
 - hasło klasyfikacyjne z wykazu akt;
 - b. odnoszące się do każdej sprawy w spisie:
 - liczbę porządkową,
 - tytuł stanowiący zwięzłe odniesienie się do treści sprawy,
 - nazwę podmiotu, od którego sprawa wpłynęła, jeżeli nie jest to sprawa własna,
 - znak pisma wszczynającego sprawę, jeżeli nie jest to sprawa własna,
 - datę pisma wszczynającego sprawę, jeżeli nie jest to sprawa własna,
 - datę wszczęcia sprawy,
 - datę ostatecznego załatwienia sprawy,
 - uwagi zawierające oznaczenie prowadzącego sprawę oraz ewentualnie informacje dotyczące sposobu załatwienia sprawy.

6. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania PSSE:

1. Zawiadamiać przedsiębiorcę o zamiarze wszczęcia kontroli sprawdzającej zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015r., poz. 584).
2. Kontrole przedsiębiorców przeprowadzać na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli zgodnego z art. 79a w/w ustawy.
3. Opisywać szczegółowo w protokołach kontroli stan faktyczny wskazując źródła pozyskanych informacji oraz wskazywać dokumenty oceniane podczas kontroli.
4. Wykonać zalecenia ujęte w decyzji Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. z dnia 26.01.2015 r. nr II/NS-HP-1/2/2015 uchylającej w całości decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu z dnia 3.11.2014 r., nr NS:HP/66/973/2014.
5. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podawać w protokole kontroli właściwe przepisy prawne, które zostały naruszone oraz wydawać decyzje w sprawie opłaty związanej z przeprowadzeniem czynności kontrolnych.
6. Informować w protokołach kontroli o wypełnionych formularzach będących do wglądu kontrolowanego na każdym etapie postępowania administracyjnego.
7. Sporządzać metryki spraw, w treści których wskazywać wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym i określać wszystkie podejmowane przez te osoby czynności z odesłaniem do dokumentów zgodnie z art. 66a § 1 Kpa.
8. Uzupełnić spisy spraw w aktach.

7. Informacje o wykonaniu zaleceń lub wykorzystaniu wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przekazać w terminie: 30 października 2015 r. zgodnie z załącznikiem do niniejszego wystąpienia (formularz nr PK/WSSE-01-06).

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz dla PPIS w Żaganiu, drugi dla LPWIS. Od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

W toku kontroli zgromadzono akta ponumerowane od 1 do 77.

STARSZY ASYSTENT

mgr inż. Sylwia Rosiak

25.09.15 *Physician*

(data, podpis osób kontrolujących)

**KIEROWNIK
ODDZIAŁU HIGIENY PRACY**

25.09.15 *mgr inż. Robert Michna*

(data, podpis i pieczęć Kierownika
komórki organizacyjnej)

**KIEROWNIK
Nadzoru Sanitarnego**

05.10.15 *Jolanta Musiała*

(data, podpis Kierownika
do spraw kontroli)

**Z upoważnienia
Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.**

mgr inż. Jolanta Musiała
Zastępca Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.
(data, podpis i pieczęć LPWIS)

*podać nazwę komórki organizacyjnej